

2. Херсонська обласна бібліотека для юнацтва ім. Б. Лавреньова [Електронний ресурс] [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: <http://unalib.ks.ua/>. – Назва з екрана.
3. Миколаївська обласна бібліотека для юнацтва [Електронний ресурс] [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: <http://unbib.mk.ua/>. – Назва з екрана.
4. Миколаївська обласна універсальна наукова бібліотека ім. О. Гмирьова [Електронний ресурс] [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: <http://www.reglibrary.mk.ua/>. – Назва з екрана.
5. Центральна бібліотека ім. М. Л. Кропивницького ЦБС для дорослих м. Миколаєва [Електронний ресурс] [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу : <http://www.niklib.com/home.ua>. – Назва з екрана.

Яценко Я.С.,

студентка IV курсу факультету менеджменту і бізнесу

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»;

Науковий керівник:

Обозна А.О.,

кандидат економічних наук, завідувач кафедри менеджменту ВП «Миколаївська філія КНУКіМ», м. Миколаїв

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ САНАТОРНО-КУРОРТНОЇ ГАЛУЗІ

У зв'язку з погіршенням екологічних умов проживання, частими стресовими ситуаціями та тяжкою фізичною працею все більше людей потребує лікування (часто профілактичного) в санаторно-курортних закладах. Проте, як показує досвід, у більшості низька платоспроможність вітчизняних громадян та часто завищені ціни на комплексний продукт (процедури оздоровлення, проживання, харчування) в санаторно-курортних закладах не сприяють потужному розвитку ані самих закладів, ані залученню відпочиваючих.

Завдяки вдалому збігу географічного положення, геологічної будови та гідрогеологічних умов Україна має багаті рекреаційні й бальнеологічні ресурси для лікування та відпочинку населення, розвитку туризму і спорту.

Санаторно-курортна справа в Україні є одним з найдавніших видів рекреації. Вітчизняні кліматичні курорти добре відомі й користувалися попитом, починаючи з XIX ст., однак найбільшого розвитку зазнали в XX ст.

В сучасних умовах ринкового господарювання в санаторно-курортній справі України відбуваються структурні зміни, пов'язані, в першу чергу, з організаційно-управлінськими аспектами, а саме: зростає комерціалізація

послуг даної сфери, збільшується кількість приватних (або колективної форми власності) закладів, збільшується кількість пропозицій санаторно-курортного відпочинку.

Сприятливі кліматичні умови для сезонних видів відпочинку зберігаються в Україні протягом 10-11 місяців, що дозволяє говорити про можливість практично цілорічного функціонування закладів.

На сьогодні в Україні існує розвинена мережа санаторно-курортних та оздоровчих закладів, яка нараховує більше 3 тис. суб'єктів, за даними Державної служби статистики, з 2005- 2015 р. в Україні загальна кількість санаторно-курортних та оздоровчих закладів становила:

Роки	Санаторії та пансіонати з лікуванням	Санаторії-профілакторії	Будинки і пансіонати відпочинку	Бази та інші заклади відпочинку	Дитячі заклади оздоровлення та відпочинку
2005р.	524	291	321	2016	18366
2010р.	510	234	290	1920	17342
2015р.	309	79	76	1399	9743

Виходячи з даної статистики, в Україні з кожним роком зменшується кількість санаторно-курортних та оздоровчих закладів.

За формами власності ці заклади розподіляються так: державна – 40%, колективна – 55, приватна – 0,8, власність міжнародних організацій – 4,2%.

Усього по Україні за 2015 р. в санаторно-курортних закладах оздоровлено 2 353 765 осіб, з них іноземців – 307 330 (10,7%).

Платоспроможні вітчизняні громадяни надають перевагу відпочинку й оздоровленню в курортних закладах закордонних країн, які по забезпеченню бальнеологічними ресурсами не поступаються вітчизняним ресурсам, проте вітчизняні заклади поступаються закордонним аналогам в плані комфортабельності перебування, рівню обслуговування та іншими чинникам, що впливають на якість послуг.

На сьогоднішній день деякі вітчизняні курорти комерціалізувалися, однак якість послуг таких закладів сильно відстає від європейських, при цьому ціни є завищеними.

Одним із напрямів державної політики в галузі туризму є організація оздоровлення населення (стаття 3 п.2 Закону України “Про туризм”).

Згідно з рекомендаціями ВТО, санаторно-курортні та оздоровчі заклади (санаторії, пансіонати з лікуванням, будинки й бази відпочинку та ін.) належать до туристичної індустрії, а вітчизняні та іноземні громадяни, які використовують їхні послуги, – до туристів.

Хворих практично з усіма захворюваннями, що підлягають санаторно-курортному лікуванню, можна з успіхом лікувати в санаторіях України.

На її території поширені практично всі бальнеологічні типи мінеральних вод: вуглекислі – на Закарпатті, радонові – у Вінницькій і Черкаській областях, сульфідні – у Львівській обл., на Закарпатті та в Криму, залізисті – в Донбасі, бромні, йодобромні та йодні – на території Причорномор'я, води з підвищеним вмістом органічних речовин – всесвітньо відома “Нафтуса” – у Львівській та Хмельницькій областях, а також усі типи лікувальних грязей – торф'яні (родовище “Семереньки”, “Любень – Великий”), мулові (Куяльницьке, Сакське, Чокрацьке родовища), сапропелеві (“Шацькі озера”). Термальні води (гарячі джерела) розміщені в двох артезіанських басейнах – Причорноморському та Закарпатському.

Усього в Україні налічують 79 родовищ мінеральних вод на 109 земельних ділянках, на базі яких може розвиватися курортне господарство, однак експлуатується тільки 8,9%.

Великі можливості для розвитку курортного господарства мають, Одеська, Запорізька, Закарпатська, Львівська та інші області. Найсприятливіші умови для розвитку рекреації й туризму мають Карпати, на території яких виявлено 800 джерел мінеральних вод. На їх базі працюють санаторії, пансіонати, санаторії-профілакторії, будинки відпочинку, в яких можуть поліпшити здоров'я до 800 тис. чол. Такі курорти, як Трускавецький, Моршинський, Свалявський та ін., відомі далеко за межами України. Оскільки тут незначна природна радіація, Карпати використовують для оздоровлення населення із забруднених радіонуклідами районів Чорнобильської зони.

Площа зарезервованих для рекреації ландшафтів дає змогу прийняти 1,5 млн. чол., розвідані ж запаси мінеральних вод можуть посприяти оздоровленню 7 млн. чол. Значні перспективи для розвитку рекреації й туризму мають Буковина й Полісся. Причорноморсько-Азовське узбережжя має прекрасні ресурси для таласотерапії, тобто лікування морем, масового відпочинку та оздоровлення. Сонячне світло й тепло, мінерально-сольовий склад і температурний режим морської води, чудові пляжі створюють сприятливі умови для подальшого розвитку санаторно-курортного господарства.

Нині тут налічують близько 400 санаторіїв, будинків відпочинку й туристських баз. У таких районах, як Карпати, Причорноморсько-Азовське узбережжя, рекреація має стати пріоритетною сферою перспективного розвитку, оскільки вона може забезпечити більшість валютних надходжень, сприяти зміцненню національної грошової системи, створенню в цій сфері додаткових робочих місць.

Україна має велику кількість висококваліфікованих медпрацівників, цінні знахідки і “ноу-хау” в галузі курортології та медицини. Усе це дає можливість оцінити курортний потенціал України як такий, що може і повинен стати вагомим чинником оздоровлення нації, особливо дітей, перед якими

суспільство відповідальне, як перед своїм майбутнім. Курорти також мають стати стратегічним і економічним ресурсом на міжнародному ринку.

У нинішніх умовах поступово реформується весь господарський механізм курортної галузі України. Поступово змінюються форми власності, джерела фінансування, методи керівництва на державному, регіональному та місцевому рівнях.

Питома вага профспілкових санаторіїв у загальнодержавному масштабі становить нині 24%, а число хворих, що отримали лікування в цих санаторіях, – 41% загальної кількості хворих у всіх санаторіях; крім цього, 19% усіх оздоровлених – діти й підлітки, 38% – постраждали від наслідків чорнобильської катастрофи.

Цілком закономірно, що основна маса санаторно-курортних установ, і особливо розрахованих на “середній клас”, перебуває нині в стані “мертвого сезону”. Це пояснюється тим, що сьогодні при середній зарплаті близько 5743 грн. ціна путівки на 24 дні становить від 13 000 до 18 000 грн., тоді як за радянських часів середня зарплата становила 160 крб., а ціна путівки – 80-100 крб.

Територіальне поєднання природних умов, рекреаційних і бальнеологічних ресурсів України дає змогу в перспективі сформувати регіональні рекреаційно-туристські суперсистеми, кожна з яких може ґрунтуватися на місцевих природних умовах і лікувальних ресурсах. А такі регіони, як Карпати, Полісся, Степ, Причорноморсько-Азовське узбережжя, можуть і повинні мати високорозвинену інфраструктуру рекреаційно-туристських комплексів не тільки загальноєвропейського, а й світового значення.

Формування державної стратегії розвитку курортно-рекреаційного господарства України є актуальною проблемою в зв'язку з наступними чинниками:

- 1) необхідністю масового оздоровлення населення країни;
- 2) забезпечення конструктивної взаємодії органів державної влади України та її суб'єктів щодо комплексного раціонального використання природно-рекреаційних ресурсів та його збереження;
- 3) курортно-рекреаційні комплекси України мають велике національне та міжнародне значення: сприяння соціально-економічному прогресу та пришвидшення інтеграції України у світову економічну систему.

Заходи щодо покращення діяльності санаторно-курортних закладів повинні передбачати:

- удосконалення фінансово-економічних механізмів підтримки;
- відтворення та раціональне використання природно-рекреаційних ресурсів;
- можливе проведення роздержавлення та приватизації санаторно-курортних закладів;
- сприяння залученню інвестицій в розвиток відповідної інфраструктури;
- вихід на міжнародні ринки.

Україна володіє найрізноманітнішими природно-рекреаційними ресурсами, на базі яких функціонують санаторно-курортні заклади. Проте функціонування даних закладів не можна назвати ефективним через низку причин, що роблять галузь не конкурентоспроможною. Тому на сьогодні існує об'єктивна необхідність у зміні пріоритетів управління та приведення галузі до європейських стандартів, що не може обійтися без участі держави.